

PUSKÁS TIVADAR (1844-1893)



1844. szeptember 17-én született Pesten Puskás Tivadar nemesi származású magyar feltaláló, a telefonközpont és telefonhírmondó megalkotója.

Felsőfokú tanulmányait a híres bécsi akadémián, a Theresianumban kezdte meg, majd a budapesti Műegyetemen folytatta, de 1865-ben családjuk nehéz anyagi körülményei miatt félbe kellett hagynia az iskolát. A 21 éves fiatalember sokoldalú tehetség volt, a műszaki tárgyak mellett kiválóan vívott, lovagolt és zongorázott. 1865 és 1866 között házitanító volt, majd – vállalkozó szellemét igazolva – angol nyelvi tudását kamatoztatta a Waring Brothers and Eckersley nevű cégnél, akik a Nagyvárad és Brassó közötti vasútvonal kiépítését végezték. 1873-ban a Bécsi Világkiállítás alkalmával utazási irodát nyitott. Az itt megszerzett tőkéből az új világ felé vette útját, ahol Arizonában, a Colorado folyó mentén földeket vásárolt és aranybányákat hozott létre. Miközben az ércmintákat Chicagóban vizsgálta,

addig leleplező cikket írt egy fűtőanyag nélküli, munkavégzésre képes gépről. A gép feltalálója melletti szomszédos házból alagutat ásva jutott el a találmányt őrző műhelybe és jött rá, hogy az sűrített levegővel van meghajtva. Ez idő alatt az aranyban gazdag területeket az élelmesebb bányászok elfoglalták.

1876-ban Európai visszatérése során határozta el, hogy távíróhálózatokat fog alapítani. Újítása, hogy nemcsak az egyes felhasználókat köti össze a központokkal, hanem maguk a felhasználók is elérhetik egymást. Ehhez azonban nem talált befektetőket. A Philadelphiai Világkiállítás során a figyelme **Alexander Graham Bell** új találmánya, a telefon felé fordult. 1876-ban elszegődött a **Thomas Alva Edison** New York melletti Menlo Park ötletgyárába, ahol egy évig dolgozott a korábbi távíróhálózat elvén működő telefonközpont tervén. 1877-ben Bostonban működésbe lépett az első központ, mellyel 20 km-es távolságot sikerült áthidalni. Szénmikrofon fejlesztésükkel a hatótávolságot tovább növelték. 1877 nyarán Puskás, Edison európai megbízottjaként népszerűsítette a fonográfot és a telefonközpont hálózatokat kezdte el kiépíteni. 1879-ben Párizsban, 1881-ben Budapesten hozta létre öccsével, Ferencsel közösen az első telefonközpontokat.



Az 1881. május 1-én megnyílt **budapesti telefonközpont** 25 előfizetővel indult, de az 1882. február 1-én megjelenő első telefonkönyv már 238 előfizetőt sorolt fel, elsősorban nagykereskedőket és gyártulajdonosokat. 1884-ben öccse halála miatt átvette a Budapesti Telefonhálózatot, melyet később, 1888-ban Baross Gábor ipari és kereskedelemügyi miniszter államosított a benne rejlő lehetőségek miatt. Puskást már 1881 óta, a párizsi elektromossági kiállításon bemutatott operaközvetítést továbbgondolva foglalkoztatta, hogyan lehetne ilyen műsorokat sokkal több hallgatókészülék között szétosztani. Ez az ötlet hívta életre 1892-ben a telefonhírmondót, ami a beszélő hangját tetszőleges számú hallgató felé tudta megsokszorozni. 1893. február 15-én jelent meg legelőször a hangközlő újság, a rádió elődje, ami forradalmasította a széleskörű ismeretterjesztést.

Puskás Tivadar 1893. március 16-án hirtelen, szívrohamban hunyt el, így a telefonhírmondó elterjedését már nem tudta tovább segíteni, de az egészen a II. világháborúig működött.

Források:

<http://www.szttnh.gov.hu/hu/magyar-feltalalok-es-talalmanyaik/puskas-tivadar>

<http://tudosnaptar.kfki.hu/historia/egyen.php?nanev=puskas>

<http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC11587/12504.htm>

Összeállította: Fógel László



AGORA

TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN